

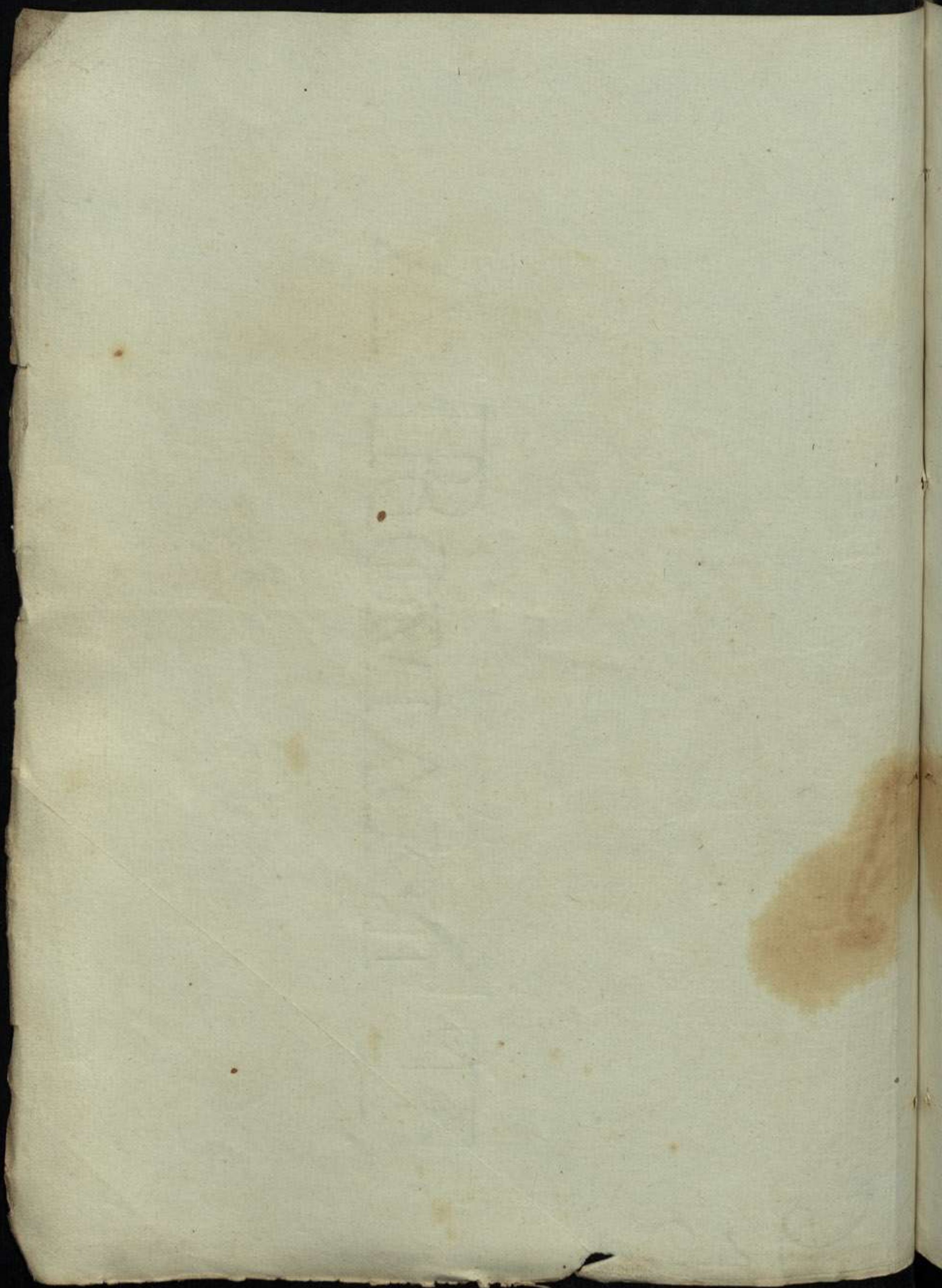
387

Morir de amor !

Acte únic.

1878.

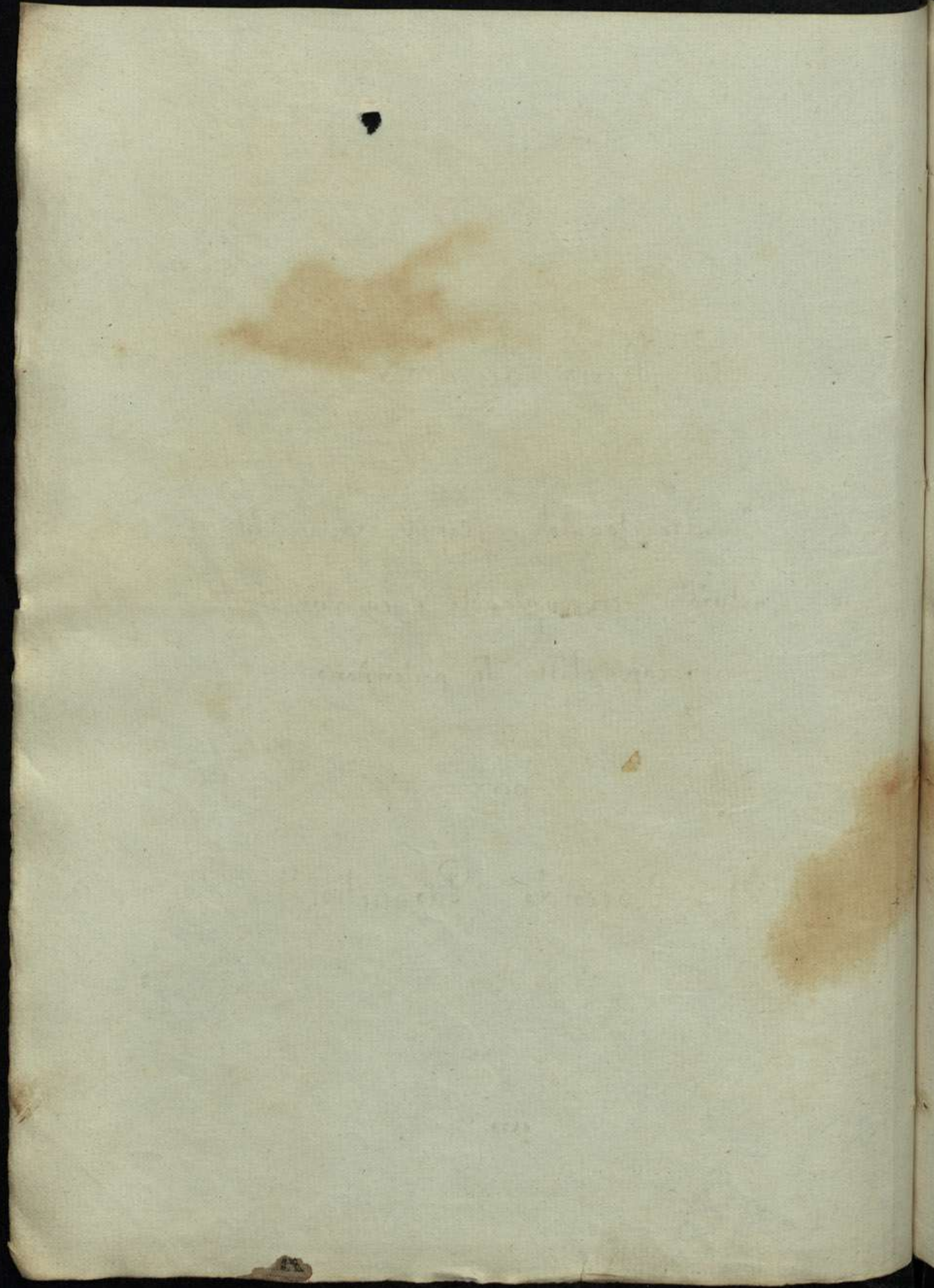
Morir de amor!

Cuadro trágico. (Copia exacta del natural) en un acto y en vers, escrito sense cap classe de pretensions

per

Rosendo Pasquelis.

1878.

Repartiment.

- Lluisa.
- x Maria.
- Frederich
- x Marianet.
- x Criat.
- x Una nena de dos anys y una de mitj.

L'acció en Barcelona y en nostros días.

en prova de respicacia

Atmósfera de la ciudad

de la ciudad

de la ciudad

Acte unich.

Saló ricament moblat,
un silló a dreta y esquer-
ra, una taula ab recado
de escriurer portar laterals
ab portiers, al fondo la bal-
conada.

Escena 1.

Lluisa. Marianet.

(Llegint la primera un llibre,
lo segon el diari. Despres d'una
paua diu deixant 'l diari y
aixecantse.)

Ma. Tot 'm fastidia ... ni se
com passa 'l temps... m'aburreixo.
Aniré allí? No. Pateixo
tan de no veurerla, que
un dia clavat allí
cadáver ja, 'm trobarian.
Cuan poch al mon pensarian
lo que jo arribo a sofrir!...

Lluï. Te'n vai, Marianet?..

Ma. Si, lluisa.

Llu. Podrias amolestarte
un moment, seu, vull parlar-te ;
si 't precisa...

Ma. Re 'm precisa.

Llu. Pues digas : perque estas trist?

Ma. Lluisseta...

Llu. No hi ha tu tia.

Ja mol temps que l'alegria
en lo teu semblant no he vist,
sols una pena amagada
pot darte tanta tristesa.

No fóra cap estrangera
teni l'ayma enamorada!..

Ma. Germana!..

Llu. Dos un secret...

Ma. Que revelar-lo no puch
ja quatre mesos que duch
el cor á trossos desfet.

Llu. Ni á ta germaneta, pots
confiar-lo? Tan cruel serias
que sufrint tan, ni ho dirias
á qui t'estim mes que tots?

Ma. Lluisseta...

Llu. Si germà meu,
La desgracia no m'espanta
que n'he ja passada tanta
que fret lo cor tinch com neu.
Molt nins encara, sens pares
varem quedar, y de nins
han sigut nostres instints

tan iguals ... com nostras. caras,
Viciosituts en la infancia,
penas en la adolescencia,
tothom robans sens consciencia
valentlos nostra ignorancia...

Dolors juntats hem passat,
dolors juntats hem tingut,
jo aguantantme la virtut,
tu la téva dignitat.

En las lluytas qu'hem sufert
has vetllat tu per l'honor,
y en las lluytas del meu cor
m'has recordat mon deber.

Pues si tan 't tinch d'agrahir
y con germà d'estimar,
perque no puch alcanisar

que igualment 'm pugari dir,
la pena que 'l cor t'anida
y deixa l'anima freda,

llavó, que si poca 'n queda,
consum poch a poch la vida,

No vulgas germà, ni un mot
amagar-me, obra ton pit
y 's calmarà ton reguit.

Ma. Escóltam y ho sabrás tot.

Já un any ja, germana meua
que tú estimas ab anhel,

y aquet sentiment del cel

Deu ha volgut per sort teua

que 'l sentissis sens... sufrir

aspirant sa dolça essencia...

Des jo aymant ab tanta ardencia

'm sento d'amor morir.

Llu. Marianet...

Ma. Anaba un jorn

en tan alegre bullici,

que no veyia en mon defici-
res del que tenia entorn.

Gobernaba jo 'l vehicul...

y com en semblants treballs

lo no atropellá 'ls caballs

trovaba sempre ridícul.

Corria tant, que 'n las traseras

una nina que passaba

inhumà jo, atropellaba

a las correras primeras.

Vestia de dol la nina,

y era tanta sa hermosura

que mes que humana criatura
era criatura divina.

Al contemplarla ab dolor
com ja a terra jeme gaba
tot lo dol que ella portaba
en va cubrirne 'l meu cor.

- Jills meus! - esclamá. - Jills meus!

Si s'ho mor la vostra mare

qui ja en lo mon vos ampara?

- Jo. - li respongui, que ab breus
instantis de conèixerla ja sento

tanta simpatia nina

per vosté, que aqui 'm domina

un goig gran que experimento.

Una mirada agrahida

foi la méis grata resposta,

y ab lo cuydado que costa
dú una nina adolorida

la portárem á sa casa:

Y al deixarla, en mi hi trovaba
una cosa que 'm deixaba

ab greu desconsol. De massa
comprenquí al primer moment
qu'era aquella simpatia
amor intens que neixia
al impuls del pensament...

(Pausa.)

Sobre un llit de palla dura
dos criaturetas hi habian,
eran ángels, que 'm prenian
no sé perque, ma ventura.
Oh sí, y marxí d'allí

cego 'l cor, folla la ment
contristat, lo pensament,
y ab un foch intens aqui.
Y ara cada dia al peu
de s'escala espero, y miro,
y cada dia 'm retiro
quant 'l dolor me ne'n treu.
Y aixis ma vida s'arrolla
á la roda de la mort,
y aixis sens consum 'l cor
y aixis ma ment torna folla,
y aixi perdo l'alegría,
y aixi germaneta meua
causa la tristesa teua
la passió que 'l meu cor cria.

Llu. Pobre germa.

Ma.

Sens voler,
 he sapigut que la pobra
 - y això augmenta ma soïsobra,
 víctima de un vil va ser.

Y ara mil necessitats

passa ab los fills del seu cor.

Pobre màrtir del amor!..

Ser entre 'ls sens desgraciats!..

llu.

Pesar gran al cor m'has dut
 ab lo que ara m'has contat
 y mes que tot m'ha afectat
 la pèrdua d'una virtut.

Historia tan dolorosa

commou las fibras de l'ànima

y já escapar una llàgrima

el sol recort de l'hermosa

Pobre màrtir de l'amor!
Tu ho has dit; potsé estimaba
com jo estimo, y la cegaba
la passió, fins per l'honor.
Oh Deu meu la gracia imploro
de vostra escelta bondat.

La virtut que m'heu donat,
la virtut que tant adoro,
protejiume y ampareume,
ans que véurem deshonrada
com aquella desgraciada,
mateume, Senyor, mateume.

Ma. Veus per res com te torturas?

Me privarás de ser franch.

La virtut naix d'una sanch
qu'es tan pura entre las puras

com las estrelles divinas,
com la llum de bella aubada,
com la celestial mirada
de las purpúreas ondinas.

Llu. Ay d'aquella Marianet
que un vil sense cor, conquista
lo seu cor! Ay de la trista!..
Cap torment hi ha com aquet!

Ma. Que negres los pensaments
téns avuy germana meva!..

Llu. És que... que l'història teua
m'ha cambiat ab pochi moments.

Ma. No comprench aquet fatich...

Llu. Tampoch jo... pero estich presa
ja ja temps d'una tristesa...

Ma. De, pero d'en Frederich....

Llu. No hi ha por de villania,
es un ... cor noble y lleal,
pero jo sento aquí un mal
que es pitjor qu'una agonia.

Ma. Desconfias?...

Llu. Desditxat!

No blasfemis de qui 'l cor
ab tots mes caudals d'amor
ab confiança hi entregat.

No has notat la passió nostra?

No has vist lo amorós afany
devant del cual tot engany
y tota falsia 's prostra?

Consentiria germà
que fos mon amant un vil,
que haguis enganyat a mil

que sigues hasta inhumã;
que fos criminal, traïdor,
tot tal vegada ho creuria...

pero may que 'm falta un dia
al sagrat del nostre amor.

n'estich d'aixó tant segura
com n'estich de mi mateixa...

Mes no es aquesta la queixa
qu'ompla mon cor d'amargura,

es que no sé que, que present...

es no sé que que 'l condol...

es que s'apaga lo sol

que lluhi fins ara esplendent.

Ma. Agitada estás Lluisa
cálmate per Deu...

Llu. Agitada?

Si tinch l'ànima glassada
y 'l porvenir m'horrorisa.

Ma. Pero...

Llu.

(Per sí.)

Ay, aquella historia!!

Ma. Perquè hi hagut de contarla?

(Se'n va.)

Llu. 'Ls dos àngels ... ell trobarla...

Ah Senyor! primè que mòria!

(Pausa - seu abatuda.)

Escena 2.

Lluisa - Frederich.

('I presenta de rigorós dol, pero

d'etiqueta, grave y trist. Ella llemo

un crit al veurel corrent cap a
ell demostrant lo immensissim
goig que sa sola vista li dona.)

Llu. Ah! Frederich!...

Fre. Que! Que tens?

Vida meua... perque trista
y plorosa?...

Llu. Soch egoista

y sols pe'ls presentiments
deixo arrebatat l' meu cor
y ab lo que no val la pena
sens que m'hi valgui l'esmena
m'entrego sempre al dolor;

pero ara que ja 't veig
aprop meu: ara que gozo
y de tortura reposo

lo meu cor ; deixa , l'oreig
de ma passió arrobadora,
que respiri ab frenesi,
deixa que t'ho pugua di
perque la pena 'm devora.

(Pausa: situació embarrassada,

maquinalment s'ova de Frederic

rich lo seguent.)

Fre. No sé si avuy es etzâr
que també t'inch jo fatich...

Llu. Què?... Com! Miram Frederich
tornam, tornam a mirar,
fatich... tu... penas... tristesa...
y jo també...

Fre.

(Reposantse)

Coincidencia!

Llu. O' avis de la Providencia...

Jre. Com ?

Llu. ' Que m'apar que ja pesa
sobre nostre, la implacable
ma' de un cruel destino...

Ay Frederich qu' endevino
un no sé que de culpable!..

Jre. (Remordiments no sortiu
aguanteus criminals lloros,
encar que 'l cor a pedasso
'm jeu, y no 'm deixeu viu!)

(Pausa. Molta intenció.)

Llu. Amor meu... no es de avuy sol
que 't veig trist y apesarat,
ja mol temps que hi observat
que 'l teu cor vesteix de dol...

Contam, contam de ta vida
lo passat... que res importa
que deixis la meua morta
ò ab una fonda ferida...
Contam...

Jre. Que?... Si re m'acusa...

Llu. No importa... contala tóta...

Jre. Pero lluisa...

Llu. Perque brota
dintre mon cor molt confusa
una convicció fatal,
de no se cuals desventuras...
Contambo tot...

Jre. 'M torturas...

Jo no soch cap criminal...

Jo no tinch perque contarte.

(Calla, cor!)

Llu. Contamo, cuyta!

Jre. (Ay de mi!)

Llu. Veus.? ton cor lluyta...

No m'estimas...

Jre. (Pausa llarga. Gran transacció).

No estimarte!..

(Tota aquesta escena deu habe

deser interpretada pels actors

guiante ab lo seguent: Els amors

de Frederich y Lluisa tenen un

gran tal que ratllan ab locura, y

per lo tant, la declamació, y es-

pecialment la que segueix, deura

anar acompanyada de tots aquells

detalls que puguin darli forsa,

e imbuí l'expectador de la puresa

que inclouhen axí con, Frederich deu habé

de demostra la terrible lluyta que sosté in-

terierment per l'amor intens que té á

Lluisa y 'l ruort dolorós de ses fills

y de Maria. Lluisa llegeix aquesta

lluyta en son front pero dissimula tam-

bé las sensacions profundíssimas que reb.

tot ho deixa á la inspiració y ta-

lent de los actors)

Frederich rodejantla al ses brassos y

assentats)

fora possible, ma vida

no estimarte?... Sella 'ls llabis

que un torrent inmens d'agravis

aquesta paraula anida.

Jóra possible que 'l mon
sense elements estigués?

Que ni sol, ni aigua hi hagués,
ni ayre, ni foc?... Cosas son
de incalculable valer...

Cosas que mancomunadas
'l Creador las ha posadas
per fé del no ser, un ser.

Jóra possible que 'l peix
visqués sense 'l riu o 'l mar,
y l' home sens respirar,

y la floreta que neix
sense 'l sol que don' essencia.

No jóra possible, no.

Lo mateix es ma passió
lo mateix es m' existencia

sense tu es nit sense estrelles...
 aurora sense arrebol...

dia de dol sense sol,

es jardí sense flors bellas...

ton amor, sol de ma vida,

ton alé, l'ayre que aspiro...

ta virtut cristall hont miro

ma osadia avergonyida.

Et mon bé, ma esperancia,

ma ventura, mon anhel

mon goig, mon pler y mon cel,

tot per mi ton ser ho alcança.

Y, ay del día que l'etzar

cambiar volgués tanta aymia

antes de arrancar tindria

l'ànima hont se vá encarnar.

(Pausa. Torna á vagar per la ment
de Frederich lo recort de son fill y
Maria y torna la lluyta. Cayent
anonadat en el silló reclama.)

(Deu meu ten pietat de mi;
ma llengua ment, jo deliro!)

Llu. (Ay de mi! Cuan mes 'l miro
mes sento lo fat aqui!)

(Cor.) Altre pausa. Ella s'acota al silló
de Frederich li posa las mans á l'es-
patlla y ab molta ternura diu.)

Perdonam Frederich. Ara
veig que hi estat mol injusta...
So tan sensible... M'assusta
cuabrevol... somni...

(Moviment de Frederich, sarcasme de

Lluïsa.

Repara

que parlo de somnis sols

y un somni es re en conjunt.

Ay! Avuy n'he tingut un

qu'ha rupbler mon cor de dol!

Vols que te 'l conti... amor meu?

'T pesará si te 'l conto?...

Lo escoltá un somni es tan tonto

que 't podria sabé greu.

Y 'l meu qu'es tan desabrit...

tan ple de dol... y tristesa...

Morts... infants...

Jre.

Llu.

Que?

(Interrumpintlo rapit)

Ah no 't pesa.

dos 'l conto tot seguit.

.....
Dormida ab lo somni dols

que 'l despedirme de tu

agaso en purs arrebol; ;

per oluida 'ls negres dols

del cor, en somni segu

ahir m'estava, y de cop

Jugintre 'l somni de rosa

que m'feya tan venturosa.

ab horror vegí al meu prop

una sombra vaporosa.

No anava, com se acostuma,

de negra roba vestida...

blanca, blanca com l'espuma

rodejantla debil bruma

y de corona cenyida...

Tanqui 'ls ulls, mes sens voler
me 'ls feu obrir la fantasma

y en angel cambiant son ser
deixant un lloch descubert

m'ensenya el qu'encar 'm pasma.

- Allá 'l mitj de fosca sala
un llit de dolor s'hi veyá...

Cap tristesa 'l mon iguala
a la que allí dins s'exhala.

Allí amargament somreya,

cuadro terrible!.. una mare
ab dos nins agonisant...

La miseria ab cara avara!..

El dolor mostrant sa cara

y la mort per 'lli voltant.

Per la ma del àngel jo,
 hasta allí vaig se arrastrada,
 y 'l ser 'l llit del doló
 plena de dol, d' emoció
 caigué en terra agenollada.
 - És la màrtir del amor!...
 - Digué l' àngel. - La pomsella
 arrancada ans de sé flor,
 És la imatje del dolor!...
 Prega Lluisa al cel per ella!
 Màrtir d' amor sense faltas!...
 Morir desgraciada y trista!
 Qui no plany causas tan altas!
 Y lo plor mullá mas gallas
 y 'l doló entela ma vista...
 Mes de promte, l' agonia

que ella passaba y sufria,
no se' com se'n vingui a mi
y jo sola vaig morir
dels dolors d'aquella aymia.
Y del somni mes recort
no'm queda, sino 'l dolor
que sa memoria rebrota,
y ara encara tremolo tota
pensant morirme d'amor.

(Pausa.)

Jre.

(Ab dolor marcat.)

Lluïsa! Lluïsa!...

Llu.

Que? A'espanta...

amor meu tanta miseria...

Jre.

Si jo's una cosa seria...
pero es ficció...

Llu. Oh! no tanta...

Jre. La teva ment que s'escita...

Llu. Y 'l cor que present tristezas

Jre. Trivialitats... sutileras...

No hi dat motiu á sospita.

Llu. Pero en donas... tot conjós

tot intranquil... agitat...

¿'afectat.

Jre. No...

Llu. ¿'afectat

mon somni cruel.

(La emoció de Frederich no li

permet ja contestar y diu volguent

sortir.)

Jre.

Adios!

Llu.

(L'adéu, y ab molt carinyo diu.)

Que Frederich, que t'acusa?
Marxas?... 'l dolor 't traipassa!

Jre. (La sanck en lo cor se'm glana!)

Llu. Hasta ma vista rehusa!

Aquell somni...

Jre.

(Napit.)

Es sols quimera...

Llu. Aquell dolor.

Jre.

Tu te 'l creas.

Llu.

Supreixes.

Jre.

Vanas ideas.

Llu.

T'acusa 'l cor.

Jre.

Re m'altera.

Llu.

Ab presentiment...

Jre.

M'estranyas.

Llu.

Lluytas Frederich.

Jre. No tal.

Llu. Qui m'ocultas...

Jre. Re de mal.

Llu. Un crim tal volta...

Jre. ¿'enganyas!

(Se'n va. Diu aquest "¿'enganyas"

ab tot lo dolor que 'l sosté la

lluyta d'aquesta escena li ha con-

densat en lo cos y marxa d'escena

com fugint dels remordiments que la

sola vista de Lluisa li desperta.

Escena 2.

Lluisa luego Criat.

(Postradissima - Pausa)

Pesada imaginació
ab apariència llauçera,
cuan t'he donat ocasió

perque d'aquesta manera
despedassis ma ilusió,

si trobo causa, ab rigor,

perque aixís lo seu rencor,

Amor despiadat blandeix,

cuan ab mes impetu creix

lo joch sacrossant d'amor.

Frederich, vida de ma vida,

Que mon cor ocult repara?..

Quina causa presentida

Ja que jo 'm senti ferida

dels dolors d'aquella mare?

Perque de desque l'història

m'han contat d'aquella pobre
 d'amor màrtir! trista en gloria!
 tinch tal fat, tanta sobra
 que sembla Deu meu que 'm mòria!

Cri.

(Just fonda)

Don Frederich.

Llu.

Ha sortit.

Cri.

'M creya qu'era aquí encara.

Llu.

Que volia, digui.

Cri.

Es que ara

li han dut carta, el sobrescrit
 porta "Urgentissim."

Llu.

Molt bé.

Cri.

Y en vista de tal urgencia
 tot sol m'hi pres la llicencia...

Llu.

Déixila: jo li daré.

Carta!... urgent!... Que jo no tingui
si no sospitar al cor...

(Al criat que encara espera)

Deixila: jassi 'l favor
jo li dare aixís que vingui.

('l criat li dona saluda y se'n

va. Agafa lluisa la carta fren-

neticament baixa al presconi

mira 'l sobre y llessa un crit ca-

yent anonadada sobre 'l silló: després

ab ma convulsa desolsu 'l sobre

pero al moment torna a mirar-

lo y diu presa de gran sobres-

citació.)

Ah!... que veig?.. lletra de dona!
tremolosa ma ab fatich

l'ha escrita. - A Frederich!..

Urgentissim... Barcelona!

Presentiments, qui vos nega!..

'M crema la ma la carta

y de la ment no s'aparta

la vil idea que 'm cega!

Eixas lletres, mon deliri

y mon fat cruelment transforman,

las fan, anellas que formen

la cadena del martiri!..

Com no, si encara marcadas

llagrims, si veu caigudas!..

Son esperansas perdudas

l'nom de l'ingrat ploradas!..

Tristas perlas que s'esprenen

pot se de virtut destruida!..

Rosada perla marcida
flors, que nos amors tenen!..
Que fer? que?.. Que dech llegir-la
per acaba ma congoja...
Llegir-la?... Ay! jo'm torno boija!
Si es un crim per mi l'obrir-la,
si 'l presentiment m'augura
y la ment, folla, no aparta
la mort dintre aquesta carta
ab la mes negra amargura.

(Moltíssim dolor. L'actriu inter-

pretarà tota aquesta escena, po-

schint de una ternura y resig-

nació extraordinaria, pero sempre

ab la concentració de un profundis-

sim dolor. Pausa. Petita tran-

(acció.)

Pero que importa, no duch
 jalaguera mort al cor?
 Perque m'espanta la mort
 si ja salvatme no puch?..

(Altre pausa. Mira la carta. lluyto.

Decisió : molt ben marcat.)

Si... Ay! No puch sostenirme!

(Llegix.)

"Ingrat Frederich vida meua..."
 - Vida seva, vida seva
 això acaba de ferirme! -
 "Perdona que jo t'escrigui,
 perdona l'atreviment,
 y si t'obra un sol moment
 dedica sigui el que sigui

un. recort, a' qui ab plor ara
já que debil ploma corri
esperant que agravi esborri
lo recordarte... qu'ets... - pare "

- Pietat divina que miro!..

Es potse dels ulls quimera!..

o de la ment jalaguera

il·lusió!.. No; no deliro.

- "Qu'ets pare!" - y aqui una llàgrima
marcada s'hi veu encara!..

Es potser d'aquesta mare

un remordiment de l'ànima

(Pausa. Dolor, un ajon y conti.

núa.)

" Já mitj any que a llum donqui
l'ultim fruyt, d'aquells amors

tan purs, tan alhagadors
que tu 'm pintabas a mi...
Ja mitj any que ta presencia
no m'ha estat permera veure,
que ho jessis no ho volgué creure
jamay, la meua innocencia.

Frederich, escolta, escolta,
jo soch encara molt nena
y ja del neixer la pena
que cruel m'asedia y 'm volta;
Orfa y sola al mon estava,
cuan tu, ay! 'm conequeres.
Per tu senti las primeras
emocions que 'l cor 'm daba.
Tú ton amor 'm brindares
y un jurament 'l sellá.

Tres anys així vam passar
que tu may m'abandonares.

Tres anys, somni deliciós

que com ventada ruenta

avuy lo passat rebenta

mostrantme dol y dolor.

Ay de las ditxas passadas!

Ay de las glorias perdudas!

Son fullas del cor caigudas

y pel vent del mal runadas!

Al cap dels tres anys, dos nins

fruyt del nostre amor teniam

y contentissims viviam

ab los nostres serafins...

Al poch temps... 't cambiaries...

Sols d'en cuan en cuan 't veyas...

estabas trist... re't distreya...
 hasta que... no t'acostares...
 Si, un jorn passá y altre jorn...
 un mes passá y altre mes...
 y ja no t'he vist may mes...
 y miseria en mon entorn...
 y en lo cor cau d'amarguras
 y en la ment, constant deliri
 y en l'ayma cruel martiri
 y en l'esperit desventuras,
 per gloria tenint mos nins,
 per forsa l'amor de mare
 per virtut ma passió rara
 y per si... 'l dels mes ruins."

(Pausa)

— Cuanta ternura Deu meu;

llàgrimas de compassió
ja caurer tanta passió
ja dolor mes gran no 's veu.-
" Ab ardor vaig treballá
per da' a ne 'ls teus fills sostent...
hasta ... que un incident...
més la miseria 'm porta..."
- Que llegeixo! - " Magullada
per un cotxe..." - Deu piados! -
" Veni a augmentá 'ls meus dolós
queda' impossibilitada...
No puch treballá y soch mare
y tinch fills que volen pa...
y 'no 'ls he ni puch doná...
Cap mes dolor 's compara
ab lo que jo estich passant;

vina, amor meu; t'ho suplico
 per tos fills; res per mi indico
 per tos fills que's moriran...

Son tan purs... son tan hermosos...

vina... a mitiga'as penas...

prenma la sanch de las venas
 pero Jesús a n'ells ditxos.

No't ténen no cap malicia,

anyoran cada vesprada

de tu una sola abraçada

de tu una dolça carícia.

Somian lo bes que'ls dabas,

bes de dolcíssim amor

y d'expansió en lo teu cor,

cuant de cara te'n anabas.

Y es tant puríssim s'afecte

que de sos ulls brotan perlas
cuan lo meu cor, fet esberlas
'ls já resá á ton respecte
Y si ells t'estiman així
ves mos amor, lo que valen;
si 'l carinyo que 't regalan
te lo manantial en mí.
Vina, t'esperan mos braços;
tot ú olvido, fati, perills...
vina... t'esperan tos jills...
de ton propi cor pedasso...
Vina la nostra alegria,
vina lo nostre conort,
vina esperansa d'amor,
vina sol del nostre dia,
vina a' calmar 'l fatich

de tres cors que per tu ploran
 y plens d'amargura moren;
 vina... corra... Frederich...
 vina a rebre 'l bes que ansia
 darte la teva familia
 lo bes dolt que 't reconcilia
 ab ton esclava: - Maria."

(Paula llarga. Plor de condol-

Molt dolor.)

Que val la meua esperansa
 devant de tanta desditxa!
 Que 's lo que 'l meu cor desitja
 per tan engany?... La venjanca!..
 Ay!... venjanca... per l'ingrat
 no 'm satisfaria encara...
 pero 'l salva aquella mare

que ab sos nins clama pietat.

(Pausa curta.)

Ay Frederich que ja sento
corra en mai venas la mort!..
No subsistira 'l meu cor
al dolor qu' experimento!..
Finch un jat... un frenesi...
una angunia... y ja no ploro...
y 'm cremo!.. D'amor 'm moro!..
Senyor ten pietat de mi!

(Can anonadada ab lo cap sobre

la taula.)

Escena 4.

Lluisa - Marianet.

Ma. Lluiseta, y ara que 't passa?
Ta cara es blanca com neu...

Llu. Ay Mariànet, si ja 'l meu
cor, ab neu de dol se'm glaïa!

Ma. No m'explico jo...

Llu. Un favor
espero de tu...

Ma. Demana...

Llu. Es l'ultim que a ta germana
podrà je' lo teu bon cor.

Ma. Lluiseta...

Llu. Tu un amor ténis
que 't consum de nit y dia...
Qué lo teu cor no faria
per dar pler als sentiments
que avassallan y destrossan

tas primeras ilusiones,
encar que tals emociones
per curtissims moments fossen!...

Ma. Pero no entench...

Llu. Necessito

que tu visquis... y... que jo
vegi calmat tant doló...

Ma. Es per mi que...

Llu. Necessito

tení una expansió de cor...

corra Marianet y porta...

bona ó mala, viva ó morta

la reyna de ton... amor...

Busca un pretext... una excusa...

La caritat... Ay de mi!

pero portamela aqui...

si res t'hi val... si rehusa...

Ma. Oh, ple de sorpresa estich.

Llu. Digali... que... aquí l'espera...

l'unich que en son cor impera
lo seu amant... Frederich!

Ma. Oh, que sento... Comprench...

Llu. Breu

es el temps, corra...

Ma. Germana.

Llu. Si jo soch qui t'ho demana,

corra que m'gela la neu

de la mort... y en tal desfici

l'haig de veure... es mon anhel...

Ma. Explicat antes.

Llu. Cruel!

Fésme l'unich sacrifici!

Ves hi per pietat...

Ma.

Deu meu!

Llu.

Jés que jo un sol cop la miri...
Cuyta pel cel.

Ma.

Quin deliri...

Llu.

Cuyta que 'l temps es molt breu.

Ma.

Mes que intentas?

Llu.

Ja ho sabràs.

Ma.

Tal misteri...

Llu.

Cap pò tingas.

Ma.

Me 'l diràs?

Llu.

Aixís que vingas.

Ma.

Des hi vaig.

Llu.

Tot ho sabràs.

Ma.

M'ho juras Lluisa?

Llu.

Si...

Ma. No hi juga pas l'honra.

Llu. No.

Ma. Y tu m'ho assegurai?

Llu. Jo...

Ma. Adios... Vaig per ella.

Llu. Així!

(Se'n va Marianeta)

Escena 5.

Lluisa - Luego. Frederich.

(La expressió Així deu dir-la l'actriu

no interpretant-la com "al fi" sino com

'l desahogo de son cor comprimit per

lo desitj de executar un penament

del sacrifici mes gran.)

Ay de mi!... Que ja no puch
aguanta'tals sensacions!...
Ay llagrimas que del fons
de la pena que aqui duch,
surtiu; siguen missatgeras
al evaporarse 'l sel
de mon dolorós anhel
y preguen ab llastimeras
veus, que Deu 's digni rebre
la meua ayma sens tardansa...
Ah!

(Crit. - S'aixeca com per ressort. Es

que ha vlit entrá á Frederich, fa un

esforç y corra cap á ell: l'agafa

per una ma y sentlo baixá al

prosceni se'l mira ficio esclamant

ab horror.)

S'acosta ma venjansa!...

Jre. Que dius?

Llu. Oh, que ja tinch febra
de no poguerla blandir-la...

Jre. Amor meu!...

Llu. Amor teu jo?

Jre. Pero lluiseta...

Llu. May... no...

Jre. Oh! m'horrorisa 'l sentir-la.

Llu. Jo ton amor? Molt mes peno.

No conjonguis insensat
lo vas del neectar gelat
ab la copa del veneno.

Amor! Ja poch lo tenia
de ma vida en cada fibra...

Ara... tan solament vibra
de ma vida l'agonia.
Pots pensar a tot rigor
may, que cap desenganyada
pugui guarda perfumada
la passió dintre 'l seu cor?

No, no; y veyas que recull,
que ma fe torno odi ardent
que no m cap al pensament
y moi amors torno orgull,

Fre. M'arrenca 'l cor tal llenguatje.

Llu. De flors estava sembrada
la meua ayma enamorada.

De flors!... Y 'l verdor ramatje
que m'esperansa tenia
sempre ab tendresa 's mostraba

pero no, que m'enganyaba
 y l'esperansa 's moria,
 y ara en lloch d'hermosas flors
 ramatjes y plantas fines
 hi trobo rarsals y espinas,
 penas, plors, dol y dolor.

(Pausa.)

Jre. (Ah remordiments, deixeu-me
 ja mes no m'atormenteu.)
 Lluiteta per mort de Deu
 treu ma d'eixa angustia, treu-me.
 Digame perquè 'l rencor
 contra de mi axi aixi fulminas
 y perquè parlas d'espinas
 en lloch de parla d'amor?
 Si ni ha per tu en el meu pit

mes que 'l que 'm tan goig auna
el firmament y la lluna
poetisan la negra nit.

Mes que 'l que porta la brisa
cuan beia á la engalanada
flor, de perlas de rosada
que se inclina aixi sumisa.

Mes que l' auçella son niu,
mes que l' aubada sonrient
l' arrebol del firmament,

mes que las marges del riu
y l' aiga que ab dols mormur
nit y dia en sa companya;

y ma passio es tan estranya
y mon amor es tan pur
que tas sospitas d' horror

entran com acers punxants
que desgarran inhumans
las fibras de lo meu cor.

Llu. Doncas jo que repudio
tot cuant sia falsetat,
no t' dich que mento, insensat!
pero si t' dich que t' odio.

Fre. Lluisseta!

(Crit de l'aymo)

Llu. Ay!

(Pausa. La sobressitació la ha fet
dir l'anterior quarteta, y ara lo pes
del dolor que ha causat á Frederich
la deixa aborsta un moment pero
torna després á existir a medi-
da del dialecte.)

Pre.

Ja s'aclara

la llum de ma inteligencia.

Llu.

Pensa que hi ha Providencia
lo que no has pensat fins ara!

Pensa que 'l que roba espia
son crim al ser agafat...

y tu has robat desdixat
un honor y una alegria.

Pensa que tens debers cert
primers que 'l contret ab mi,
pensa que 'ls has de cumpli
perque son sagrats debers.

Pensa que fóra vilesa
no allunyá cruents perills...
y pensa en sí que tens fills
que ploran per sa pureza!

Jre. Pietat divina, ho sab tot
y encara cor bats aquí!

Llu. Sento que vaig a mori
y olvidarho 'l meu no pot!

Jre. Lluisa soch un miserable
si, ton despreci mereixo

Llu. Verge santa, cuan pateixo!

Jre. Perdó senyor pel culpable!

Llu. May per l'arrepentiment
Frederich es massa tart...
jo moro.

(Moviment de Frederich, ella re-
prenentlo.)

ni per etrart
puch salvarm, 'l cor ho sent!
Punxa dolor punxa ab sanya

aqueixa existencia mústia !...
Punxa punyal de l'angustia
la passió mes gran y... estranya!
Ay desanganyis abrumeme !...
Ay ilusions persequiume!
Ay esperansas rendiume...
Amors de dítxats... mateume!

Jre. Per Deu m'arrenca 'l cor,

Llu. Ay de mi!

Jre. fatal estrella!

Llu. Ay de mi que 'm maravella
'l final de mon amor

(L'ou remò d'un cotxe bracció

de lluisa, ara torna imperiosa

fent esforços per sostenir.)

Ah! Veïten, veïten d'aquí...

Jre. Que! Son rostre m'horrorisa!

Llu. Tancat dins.

Jre. Lluisa! Lluisa!

Ton semblant...

Llu. Soch morta... si...

Per moments s'asseca 'l cor...

Si Frederich si, soch morta

víctima soch... mes que importa
si moro per tu... d'amor!

Jre. Vida meva...

Llu. Allí a'esperarte...

Jre. Pero -

Llu. Allí ves per pietat.

Tens fills.

Jre. Fills meus!

(Cria del cor.)

Llu.

Desgraciat!

llegeix, ves si pots salvar-te!

(A la petita lluyta que aquest final

de escena ha portat entre 'ls dos

dóna si lluisa donantli la carta de

Maria é indicantli ab un ademan

imperios que entre dins a llegirla.

luego que ha entrat tanca la porta

del quarto que ha entrat Frederich

y's queda apoyada en un silló.)

Ah! ja 'ls sento.

Ma.

(De dins.)

Valor nina.

Llu. Y com glateix lo cor meu.

Fre. Lluiseta! Lluiseta!

(Al veure-la tan patida.)

Llu.

(Ab gravetat.)

Entreu.

Escena 6.

Lluïsa. Maria. Marianet

y Criat.

(Maria apoyada en lo bras de
Marianet. El criat portant
dos criatures.)

Llu. (Oh! - se 'hermosura es divina')

Entri... vingui... segui... aquí...

y 'ls nens aquí... així també...

(Oh Deu meu no puch dir re.)

Ma. Lluiseta 't torna...

Llu.

Ay de mi!

(Maria sentada al silló un nen
a la falda y l'altre dret al
seu davant. Marianet separat,

Lluïsa sostenint-lo ab el silló. El criat

se retira.)

Ma. Hont soch pensaba qu'ell era,
Lui á sa casa 'm demanaba...

Llu. Ell... era... no s'enganyaba
al pensar de tal manera.

Ma. Pues con ja l'ingrat á rebre
no surt, los fills seus.

Nena. Mamá,
dius que aquí viu 'l papà,
perque no vé?

Llu. (Tenen febre
de veurel!) Si fills, molt prest

El papá podrá abracarvos
 está... ocupat, y á trobarvos
 vindrá cuant estiga llest.

Ma. (Que intentará, sembla morta!
 La emoció l'ha trastornada!)

Ma. Perdoni, tota vegada
 que no sé qui aquí mos porta
 voldria que m'expliqués
 qui es voste, de que 'm coneix?

Llu. Soch qui á tot el que pateix
 donch remey si á temps s'hi es.
 Soch de voste... defensora.
 d'en Frederich... tribunal,
 soch...

Ma. Un ser angelical.
 S'hermosura es tentadora!

(Maria sentada al silló un nen
a la falda y l'altre dret al
seu davant. Marianet separat,

Lluïsa sostenint-lo ab el silló. El criat

se retira.)

Ma. Hont soch pensaba qu'ell era,
Lui á sa casa 'm demanaba...

Llu. Ell... era... no s'enganyaba
al pensar de tal manera.

Ma. Pues con ja l'ingrat á rebre
no surt, los fills seus.

Nena. Mamá,
dius que aquí viu 'l papá,
perque no vé?

Llu. (Tenen febre
de veurel!) Si fills, molt prest

M^a. Mes que a las niñas,
que a las niñas dels meus ulls.

llu. Y habent fet son cor pedasso
no ha tornat odi s'aymia?

M^a. No: l'espero nit y dia
pera cenyirlo en mos braços!
Cuan entre tintas negras
el sol s'amaga, senyora
y ve' la nit cubridora
ab sas sombras tenebrosas,
y de po' ab mos fills m'arrimo
y ab sos besos rich o' ploro...
Es cuan conech que l'anyoro...
Es cuan conech que l'estimo.
Y cuan l'aurora, sonrient
saluda al dia ab sa brisa

y 'l despertarm., la sonrisa
de mos dos ángels veyent:
jo per ells al cel imploro
y ab santa oració m' animo...
Es cuan sento que l'estimo.

Es cuan juro que l'adoro!

Llu. Oh basta! amor tan sublim
mereix la corona santa...

tanta passió, tanta... tanta!
no apoyarla fóra un crim.

Ma Senyora...

Llu. Si... no es veritat

que vosté fóra ditxora

poduen ser la seva esposa?

Aligantlo en llás tan sagrat!

no es veritat que s'existencia

arrastrant sempre cadenas
 y plorant dolors y penas
 y suspirant en l'ausencia
 's daria per pagada
 poguentlo teni a la vora!...

Ma. Oh, si! Senyora... senyora!...

Ma. Oh passió desventurada!

(Napit.)

Llu. Oh si ho comprench com si a mi...
 m' hagués... de passa... igualment
 si ho veig tan clâ... tan patent...
 com... com que jo haig de mori.

(da emoció de lluisa aquí es

tanta que á de dir tots aquets

versos y los que segueixen hasta

que arriba á la porta tant viu

com li permetin las Jorsas que
se suposa li restan, y ab molta

sobreexcitació.)

Si, si; jo li daré promte
la felicitat qu'ansia;
el cel ho vol; l'ayma mia
á Deu anirà á da' compte,
Jo li daré 'ls goig senzills
que necessita 'l seu cor...
un escut pel seu honor...
y 'l pare, en fin, dels seus fills.

Ma. Senyora... Senyora...

Ma. Lluisa

mira que molt t'atormentas!

Llu. Dónam la ma... allà...

Ma. Que intentas!..

(Frederich forreja la porta. Lluisa signa á Marianet aixó y's fa'acom.

panya cap allí, ab dificultat dona

un pas y aixó dona lloch á que

antes de arribà á la porta hi ha

gin lo seguint.)

Llu. Lo que en aquest cas precisa.

Nena. Mama' y 'l papa'?

Ma. Fills meus!

Fills de las mevas entranyas!

Ja vindrá.

Nena. No que 'no enganyas.

Llu. No que promte als vostres peus
el tindreu per no deixar vos

Ma. Senyora cuan bondadosa...

Llu. Un pas... mes, Verge piadosa...

Nena. Papa...-

Llu. Ja ve ja á brassarvos!

Ma. Oh Deu meu Frederich!

Nena. Papá!

Jre. Jills meus jills.-

(Omnian la porta. Al sentirlo

exit de dolor de Lluisa)

Llu. Ah!.. la darrera

punyalada!.. Aquesta era
la que faltaba doná!

Ja soch... aprop...

(Camina ab mes ansietat general)

Ma.

(Horrorisat.)

Qu'está freda!

Ma. Senyora noto ab horror
senyal d'un inmens dolor...

Llu. Ja tinc la clau... ja sols queda...
 un instant... perque la gloria...
 per voste... y per mi... se'n obri...
 perque 'l seu honor... recobri...
 y lo meu amor... 's moria!

Ma. Oh! Que sento! Ja entenc ara!

Ma. Y un llamp no m'abrasa a mi!

(Aqui Lluisa arribà la porta,
 queda sola, fica la clau dintre 'l pany)
 y 's nota que se sorti ab ella. -

(Pausa. Dolor. Agonia)

Llu. Dit xosa la que al mori...
 pot doná goig a una mare!
 Frederich... t'espera... 'ls braços...
 de ta familia... 't perdono...
 mentres may... en l'abandono...

deixis sos ... dulcissims llavors...
Frederich... t'obro... la porta...
de la vida... y de la ditxa...
passa... y ab tos peus... trepitja...
la... pobre... morta...

(Al acaba de obrí la porta cau

morta a son llinda' pero ab escena.

Crít dolorós de tot. Frederich surt Jac

netich, veu l'grupo de sos fills y

Maria l'beu pero s'tomba rapi-

dissimament, veu a lluisa en terra

y al la expressió mes gran diu

Oh!!

Morta!

(Pausa. Marianet desconsoladíssim. Plor

general per si la nena ploran

tot.

fre.

y tirante en sos brazos de Frederich
 diu.)

Mena. Papá! Papá!

(Aqui com si Deu illumina sa inteli-
 gencia abraua a sa familia y diu.)

Fre.

Fills del cor

la Providencia nos envia!
 De genolls... Resem Maria
 per la que mori d'amor!

(Cantem tot de genolls. Las criaturas

abrauadas a Frederich. Cuadro)

Joh.
 Jehu. 1/48.

